

MINISTERIET FOR FAMILIE-
OG FORBRUGERANLIGGENDER
Familiestyrelsen

Den 20. juli 2007
J.nr.: 07-0800-00168
Sagsbehandler: Lars Thøgersen

**Notat
om
indførelse af ægteskab mellem to personer af samme køn**

1. Indledning

Ved spørgsmål nr. 8 til forslag B 76 til folketingsbeslutning om at indføre en ægteskabslovgivning, som ligestiller homoseksuelle med heteroseksuelle har Folketingets Retsudvalg anmodet om teknisk bistand til udformning af ændringsforslag til ægteskabslovgivningen, hvorefter to mennesker af samme køn får mulighed for at indgå ægteskab, således at alle ægtepar stilles lige, det vil sige, at alle ægtepar pålægges samme pligter og nyder samme rettigheder.

Familiestyrelsen har udarbejdet et udkast til et sådant lovforslag, jf. pkt. 2. Udkastet er udarbejdet ud fra de retningslinier, der er angivet dels i bemærkningerne til beslutningsforslaget dels i spørgsmål nr. 8.

Udformning af et lovforslag, der indfører mulighed for ægteskab mellem to personer af samme køn, forudsætter imidlertid løsning af enkelte problemer, som hverken beslutningsforslaget eller spørgsmålet tager stilling til. Disse problemer er beskrevet i pkt. 3.2.

Det bemærkes endvidre, at der endnu ikke er udarbejdet udkast til regler om kirkelig vielse af to personer af samme køn, jf. pkt. 3.1.

Endelig bemærkes, at der ikke er foretaget høring over udkastet.

2. Udkast til forslag til lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn

Forslag
til
lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love
(Ægteskab mellem to personer af samme køn)

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2007, foretages følgende ændringer:

1. Før kapitel 1 indsættes:

”Kapitel 1
Lovens anvendelsesområde

§ 1. Loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn.” (Note 1)

Kapitel 1 bliver kapitel 1 a, og § 1 bliver § 1 a.

2. I § 66 indsættes som nyt stk. 2:

”Stk. 2. Bestemmelser om ægteskab i internationale traktater finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn eller på registreret partnerskab, medmindre dette følger af traktaten, eller medkontrahenterne tilslutter sig dette.” (Note 2)

§ 2

I lov om ægteskabets retsvirkninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 37 af 5. januar 1995, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 ændres ”Mand og hustru” til: ”Ægtefællerne”.

2. I § 2 ændres ”mand og hustru” til: ”ægtefællerne”.

3. § 53, stk. 1-2, affattes således:

”§ 53. Denne lovs bestemmelser kommer også til anvendelse på ægtepagter, som indgås uden for landet, når en af ægtefællerne har bopæl her. Ægtefællernes myndighed til at indgå ægtepagten skal bedømmes efter deres hjemsteds lovgivning.

Stk. 2. En ægtepagt, der er oprettet af en ægtefælle, der ikke har bopæl her i landet, og som er gyldig efter ægtefællens hjemsteds lovgivning, er, når ægtefællen bosætter sig her i landet, gyldig her, for så vidt den ikke strider mod denne lov. I forhold til tredjemand er gyldigheden dog betinget af, at ægtepagten inden 1 måned, efter at ægtefællen har taget bopæl her, anmeldes til personbogen. Sker anmeldelsen senere, regnes retsvirkningen først fra anmeldelsesdagen.”

§ 3

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 448 c indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

”Stk. 2. Uanset stk. 1 kan sag om opløsning af ægteskab mellem to personer af samme køn eller om opløsning af registreret partnerskab, der er omfattet af lov om registreret partnerskab, behandles her, hvis ægteskabet eller partnerskabet ikke anerkendes i det land, hvor parterne bor.”

Stk. 2-3 bliver stk. 3-4.

§ 4

1. Loven træder i kraft den XX.XX.XXXX. (Note 3)

2. Lov nr. 372 af 7. juni 1989 om registreret partnerskab ophæves, men finder fortsat anvendelse for registreret partnerskab indgået før lovens ikrafttræden.

3. Et registreret partnerskab, der er omfattet af lov om registreret partnerskab, kan ændres til et ægteskab, jf. § 1, efter anmodning fra begge partnere. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan fastsætte regler herom.

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. §§ 1-2 og 4 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger:

Note 1: Den foreslåede bestemmelse i § 1 medfører, at definitionen i dansk ret af et ægteskab udvides til også at omfatte ægteskab indgået mellem to personer af samme køn. Et sådant ægteskab vil have de samme retsvirkninger som et ægteskab mellem to personer af forskelligt køn, medmindre andet bestemmes, jf. de uafklarede problemstillinger i pkt. 3.2.

Note 2: § 4, stk. 4, i lov om registreret partnerskab indeholder følgende bestemmelse: ”Bestemmelser i internationale traktater finder ikke anvendelse på det registrerede partnerskab, medmindre medkontrafterne tilslutter sig dette.”. Baggrunden for bestemmelsen er, at registreret partnerskab hverken findes eller anerkendes i en række lande, fordi dette strider mod fundamentale retsprincipper (ordre public) i de pågældende lande. Danmark kan derfor ikke ensidigt bestemme, at bestemmelser om ægteskab i internationale traktater også skal omfatte registreret partnerskab, medmindre dette følger af traktaten, eller de medkontraherende stater tilslutter sig dette. Det samme gør sig gældende i relation til ægteskab mellem to personer af samme køn. Den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 2, viderefører således med visse redaktionelle ændringer den gældende bestemmelse i partnerskabslovens § 4, stk. 4.

Note 3: Indførelse af ægteskab mellem to personer af samme køn vil kræve en række administrative ændringer, bl.a. af kommunernes vielsessystemer. For at give mulighed for at gennemføre disse ændringer inden lovens ikrafttræden bør lovforslaget tidligst sættes i kraft 3-4 måneder efter vedtagelsen.

3. Uafklarede problemstillinger

3.1. Kirkelig vielse m.v.

I spørgsmål nr. 8 er det tilkendegivet, at reglerne om kirkelig vielse i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning ikke skal finde anvendelse, når den enkelte præst ikke ønsker at vie to personer af samme køn. Familiestyrelsen går ud fra, at dette også omfatter lysning og mægling ved præst, jf. lovens §§ 14 og 40. Bestemmelser herom skal udarbejdes i samarbejde med Kirkeministeriet, som står for reglerne om kirkelig vielse. Styrelsen har kontaktet Kirkeministeriet herom.

3.2. Bestemmelser i lovgivningen, der er defineret som ”mand” og ”hustru”

§ 4, stk. 3, i lov om registreret partnerskab indeholder følgende bestemmelse:

”Bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, finder ikke anvendelse på det registrerede partnerskab.”

Denne bestemmelse finder anvendelse på følgende regelsæt:

- Reglerne om faderskab og moderskab i børneloven, lov nr. 460 af 7. juni 2001
- Hustruens ret til på begge ægtefællers ansvar at indgå retshandler til fyldestgørelse af sine særlige behov, jf. § 11, stk. 1, 2. pkt., i lov om ægteskabets retsvirkninger.

Faderskab

Det skal afklares, om reglerne om faderskab i børneloven også skal finde anvendelse på børn, der fødes af en kvinde, der har indgået ægteskab med en anden kvinde. Den centrale bestemmelse i den henseende er lovens § 1, stk. 1, 1. pkt.: ”Fødes et barn af en gift kvinde, anses ægtemanden som far til barnet.”

Hvis faderskabsreglerne også skal finde anvendelse på ægteskab mellem to kvinder, er det nødvendigt at foretage en gennemgribende revision af loven, herunder overveje om termen ”far” kan opretholdes.

Samtidigt skal det overvejes, om der som konsekvens af disse eventuelle ændringer er behov for at ændre reglerne om domstolens behandling af faderskabssager i retsplejelovens kapitel 42 a.

Hvis faderskabsreglerne ikke skal finde anvendelse på ægteskab mellem to kvinder, bør dette præciseres, enten i ægteskabsloven eller i børneloven.

§ 11 i lov om ægteskabets retsvirkninger

Retsvirkningslovens § 11, stk. 1, har følgende ordlyd:

”Under samlivet er hver af ægtefællerne i forhold til tredjemand berettiget til på begges ansvar at indgå sådanne retshandler til fyldestgørelse af den daglige husholdnings eller børnenes fornødenheder, som sædvanlig foretages i dette øjemed. Samme ret har hustruen med hensyn til sædvanlige retshandler til fyldestgørelse af sit særlige behov. De her nævnte retshandler anses for indgåede på begge ægtefællers ansvar, hvis ikke andet fremgår af omstændighederne.”

Lovens § 11, stk. 1, 2. pkt. giver hustruen mulighed for at foretage indkøb på kredit til sine egne særlige behov med den virkning, at manden også hæfter for indkøbene. Hustruens ”særlige behov” omfatter efter retspraksis og den juridiske teori bl.a. tøj, kosmetik, medicin, frisør m.v.

Manden har ikke en tilsvarende mulighed for at foretage indkøb på kredit til sine egne særlige behov med den virkning, at hustruen også hæfter for indkøbene.

Der skal tages stilling til sammenhængen mellem bestemmelsen og indførelse af mulighed for ægteskab mellem to personer af samme køn. Familiestyrelsen kan pege på følgende tre muligheder:

- 1) Begge ægtefæller får mulighed for at foretage indkøb til egne særlige behov på kredit på begges ansvar.
- 2) Hustruens mulighed for at foretage indkøb til egne særlige behov på kredit ophæves.
- 3) Bestemmelsen bibeholdes, og det præciseres, at den alene gælder for ægteskab mellem to personer af forskelligt køn.

Det bemærkes, at bestemmelsen næppe har praktisk betydning i dag.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er ikke umiddelbart muligt at vurdere de økonomiske og administrative konsekvenser af forslaget. Umiddelbart er det Familiestyrelsens vurdering, at der hovedsageligt vil være tale om økonomiske og administrative konsekvenser ved implementeringen af forslaget. Det vil især dreje sig om udarbejdelse af administrative forskrifter og blanketter, især hvis forslaget også helt eller delvist skal omfatte reglerne om faderskab og moderskab i børneloven. Hertil kan komme udgifter for kommunerne til ændring af registreret partnerskab til ægteskab.